

Työ ja turva -osasto/TG/ea

13.9.2018

SAK 13372 / 2018

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fisanna.pekkarinen@stm.fi

STM076:00/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta. Esityksellä toteutetaan Juha Sipilän hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa päätettyjä toimia vuosille 2019–2022.

Esityksen toimenpiteillä maan hallitus tavoittelee sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistamista. Sipilän hallituksen mukaan ensisijaisiin etuuksiin on panostettava, jotta tulonsiirrot kohdentuvat paremmin vaikeimmissa elämäntilanteissa oleville.

Lait on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2019. Vanhempainpäivärahoja koskevat muutokset tulisivat kuitenkin voimaan 1.4.2019.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK jakaa hallituksen tavoitteet eriarvoisuuden vähentämisestä ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistamisesta. SAK kuitenkin huomauttaa, että Juha Sipilän hallitus päätti perusturvaetuuksien indeksijäädytyksestä vuonna 2016, eikä hallitus ole purkanut päätöstään. Indeksijäädytys koskee muun muassa kansaneläkettä, työttömyysturvaa, perhe-eläkettä, rintamalisiä, vammaistukia sekä lapsilisiä. Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on huomauttanut Suomea jo vuonna 2015, ennen indeksijäädytyksiä, alhaisesta perusturvaetuuksien tasosta.

Ehdotukset paikkaavat niiden henkilöiden toimeentuloa, joilta on jo maan hallituksen toimesta aikaisemmin eniten leikattu ja jotka tarvitsevat sitä eniten. Esityksen ehdotukset koskevat kansaneläkeläisiä, pienituloisia sairauspäivärahalla ja vanhempainpäivärahalla olevia, nuoria sekä yksinhuoltajia. Lisäksi ehdotukset parantavat lapsiperheiden tilannetta erityisesti niissä tilanteissa, joissa lapsia syntyy useampi tai vanhempia on vain yksi.

Työ ja turva -osasto/TG/ea

13.9.2018

Vähimmäispäivärahojen ja takuueläkkeen korottaminen

Eriarvoisuuden ehkäisemiseksi esitetään korotettavaksi vähimmäismääräisiä päivärahoja sekä takuueläkettä. Sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan, kuntoutusrahan ja erityishoitorahan vähimmäismäärät nostetaan kuitenkin työmarkkinatuen tasolle. Lisäksi ehdotetaan alennettavaksi sairausvakuutuslain mukaisen lääkekorvausten vuosiomavastuuosuutta.

SAK näkee ylläolevat muutokset tervetulleina, sillä ne parantavat niiden henkilöiden toimeentuloa, jotka sitä eniten tarvitsevat. On kuitenkin huomattava, ettei hallitus puutu vuonna 2016 tekemiin perusturvan indeksijäädetyksiin, jotka ovat jättäneet perusturvan ostovoiman kehittymisen heikoksi. Suomi on saanut toistuvasti huomautuksia perusturvan tason riittämättömyydestä muun muassa Euroopan neuvoston alaiselta Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta.

Maan hallitus ehdottaa takuueläkkeen nostoa. Korotuksen vaikutus eläkkeeseen on noin 9 euroa kuukaudessa. SAK näkemyksen mukaan riittävä ensisijaisten etuuksien taso takaa säällisen toimeentulon kaikille, vähentää köyhyyttä ja tarvetta toimeentulotukeen.

Muutokset vanhempainpäivärahoihin

Esityksessä ehdotetaan pieniä mutta merkittäviä toimia erilaisten perheiden yhdenvertaisemman kohtelun edistämiseksi. Adoptiovanhemman vanhempainrahakausi pidennetään 233 arkipäivään. Vanhempainraha-oikeus myönnetään kaikille, jotka adoptoivat alle 18-vuotiaan lapsen oman perheensä ulkopuolelta.

Monikkoperheiden isille myönnetään isyysraha pidennettynä. Pidennyspäivien määrä riippuisi samalla kertaa syntyneiden tai adoptoitujen lasten lukumäärästä niin, että pidennys olisi aina yhtä useammasta lapsesta 18 arkipäivää. Enintään isyysrahapäiviä olisi 105, joka on vastaa äitiysrahapäivien määrää. Lapsesta yksin huolehtivalle äidille myönnetään oikeus isyysrahaa vastaaviin vanhempainpäivärahapäiviin.

Hallitus korottaa perhevapaiden osalta vähimmäismääräisiä vanhempainpäivärahoja ja erityishoitorahoja työmarkkinatukea vastaavalle tasolle. SAK kannattaa korotuksia, sillä kaikkien pienituloisimpien pikkulapsiperheiden perusturva paranee.

Lisäksi sairausvakuutuslakia muutetaan siten, että kunnallisen tai maakunnallisen luottamustoimen hoitamista ei pidetä ansiotyönä, joka aiheuttaa vanhempainpäivärahan maksamisen vähimmäismääräisenä. Muutos ei koske päätoimisia tai osa-aikaisia luottamustoimia. SAK:n näkee muutoksen askeleena kohti joustavampaa järjestelmää. Harmillista

Työ ja turva -osasto/TG/ea

13.9.2018

kuitenkin on, että vanhempainpäivärahan maksamisesta vähimmäismääräisenä ei luovuta myös niissä tilanteissa, joissa vanhempi työskentelee vapaan aikana palkkatyössä.

Vaikka hallitus ei saanut syksyllä 2017 aloittamaansa perhevapaa uudistusta toteutettua, on positiivista, että perhevapaa uudistus etenee tällä hallituskaudella joiltain osin. Hallituksen päätös pidentää adoptioperheiden, yksinhuoltajien ja monikkoperheiden käytävissä olevia vanhempainrahakausia on tasa-arvoteko perheiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Kokonaisvaltaista perhevapaa uudistusta tarvitaan kuitenkin naisten työmarkkina-aseman parantamiseksi, isien hoivavastuun lisäämiseksi sekä perheiden arjen ja työn yhteensovittamisen helpottamiseksi.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry